

LEHDISTÖTIEDOTE nro 16/23

Luxemburgissa 26.1.2023

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-205/21 | Ministerstvo na vatreshnite raboti (Poliisin suorittama biometrinen ja geneettisten tietojen rekisteröinti)

Henkilön, jonka osalta on aloitettu esitutkinta, biometrinen ja geneettisten tietojen järjestelmällinen kerääminen niiden merkitsemiseksi poliisin rekisteriin ei noudata vaatimusta varmistaa parempi suoja arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä vastaan

Bulgarian viranomaisten vireille panemassa veropetosta koskevassa rikosoikeudellisessa menettelyssä aloitettiin V. S:n osalta esitutkinta, koska hän oli väitetysti osallistunut sellaisen järjestäytyneen rikollisryhmään toimintaan, joka oli muodostettu taloudellisen hyödyn saamiseksi ja jonka tarkoituksena oli tehdä rikoksia keskitetysti Bulgarian alueella. Esitutinnan aloittamisen johdosta Bulgarian poliisi kehotti V. S:ää suostumaan sormenjälkiensä ja valokuviansa keräämiseen niiden rekisteröintiä varten ja näytteen ottamiseen hänen DNA-profilinsa määrittämiseksi. V. S. vastusti tätä keräämistä.

Poliisiviranomaiset nojautuivat kansalliseen lainsäädäntöön, jossa säädetään henkilöiden, joiden osalta on aloitettu esitutkinta virallisen syytteen alaisesta tahallisesta rikoksesta, "poliisin rekisteriin merkitsemisestä", ja hakivat Spetsializiran nakazatelen sadilta (erityisrikostuomioistuin, Bulgaria) lupaa V. S:n geneettisten ja biometrinen tietojen keräämiseen pakkotäytäntöönpanoon. Poliisiviranomaisten hakemukseen liitettiin ainoastaan jäljennökset V.S:n esitutkimääräyksestä ja ilmoituslomakkeesta, jossa hän ei antanut suostumustaan tietojensa keräämiseen.

Tämä tuomioistuin epäili, onko tämä "poliisin rekisteriin merkitsemiseen" sovellettava Bulgarian lainsäädäntö yhteensopiva direktiivin 2016/680¹, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) valossa, kanssa, ja pyysi näin ollen unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua.

Unionin tuomioistuin täsmentää tuomiossaan aluksi edellytykset, joilla poliisiviranomaisten suorittama biometrinen ja geneettisten tietojen käsittely voidaan katsoa sallituksi jäsenvaltion lainsäädännössä direktiivissä 2016/680 tarkoitettuna merkityksessä. Tämän jälkeen se lausuu tässä direktiivissä mainitun sellaisten henkilöiden ryhmää, joiden osalta on vakavia perusteita uskoa heidän syyllistyneen tai olevan syyllistymässä rikokseen, tietojen käsittelyä koskevan vaatimuksen täytäntöönpanosta ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden sekä syyttömyysolettamaa koskevan periaatteen noudattamisesta siinä tapauksessa, että toimivaltainen kansallinen tuomioistuin voi kansallisen lainsäädännön mukaan antaa luvan näiden tietojen, jotka unionin lainsäätävä katsoo "arkaluonteisiksi", keräämiseen pakkokeinoin. Lopuksi se käsittelee kysymystä kansallisen lainsäädännön, jossa säädetään näiden tietojen järjestelmällisestä keräämisestä, yhteensopivuudesta niiden direktiivin 2016/680 säännösten kanssa, jotka

¹ Luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680 (EUVL 2016, L 119, s. 89).

koskevat niiden käsittelyä, ottaen huomioon siihen sovellettavat periaatteet.

Unionin tuomioistuimen arviointi

Aluksi unionin tuomioistuin toteaa, että direktiiviä 2016/680, luettuna perusoikeuskirjan valossa², on tulkittava siten, että **poliisiviranomaisten rikollisuuden torjuntaa ja yleisen järjestyksen ylläpitämistä varten harjoittamassaan tutkimustoiminnassa suorittama biometrinen ja geneettisten tietojen käsittely on sallittua** jäsenvaltion lainsäädännössä, jos siinä on **riittävän selkeä ja täsmällinen oikeusperusta** kyseisen käsittelyn sallimiselle. Se seikka, että tällaisen oikeusperustan sisältävässä kansallisessa säädöksessä lisäksi viitataan yleiseen tietosuojasetukseen³ eikä direktiiviin 2016/680, ei voi sellaisenaan kyseenalaistaa tällaista sallimista, kunhan kaikkien sovellettavien kansallisen lainsäädännön säännösten tulkinnasta ilmenee riittävän selvästi, täsmällisesti ja yksiselitteisesti, että kyseinen biometrinen ja geneettisten tietojen käsittely kuuluu direktiivin 2016/680 eikä yleisen tietosuojasetuksen soveltamisalaan.

Tässä yhteydessä on ottaen huomioon, että sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä viitataan yleisen tietosuojasetuksen säännöksiin, jotka koskevat arkaluonteisten tietojen käsittelyä ja joissa toistetaan samoja tietoja⁴ koskevien direktiivin 2016/680 säännösten sisältö, unionin tuomioistuin toteaa, että **nämä säännökset eivät ole toisiaan vastaavia**. Vaikka nimittäin se, että toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät arkaluonteisia tietoja **erityisesti rikosten ennalta estämisen ja paljastamisen tarkoituksiin**, jotka kuuluvat direktiivin 2016/680 soveltamisalaan, voidaan sallia **vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä ja edellyttäen, että rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevat asianmukaiset suojatoimet on toteutettu unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä**, yleisessä tietosuojasetuksessa säädetään näiden tietojen käsittelyä koskevasta periaatteellisesta kiellosta, johon liittyy poikkeusten luettelo. Vaikka kansallinen lainsäätäjät voi säätää samalla säädöksellä henkilötietojen käsittelystä direktiivin 2016/680 soveltamisalaan kuuluvia tarkoituksia varten sekä muita yleisen tietosuojasetuksen soveltamisalaan kuuluvia tarkoituksia varten, sillä on velvollisuus varmistaa, ettei ole epäselvyyttä kummankaan näiden unionin toimen sovellettavuudesta arkaluonteisten tietojen keräämiseen.

Lisäksi unionin tuomioistuin toteaa direktiivin 2016/680 mahdollisesta virheellisestä saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä, minkä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee, että tässä direktiivissä **ei edellytetä**, että kansallisen oikeuden säännöksiin, joissa sallitaan sen soveltamisalaan kuuluvat tietojen käsittelyt, sisältyisi **viittaus mainittuun direktiiviin**. Se täsmentää, että kun kansallinen lainsäätäjät säätää toimivaltaisten viranomaisten suorittamasta biometrinen ja geneettisten tietojen käsittelystä, joka voi kuulua joko tämän direktiivin tai yleisen tietosuojasetuksen soveltamisalaan, se voi selkeyden ja täsmällisyyden vuoksi viitata nimenomaisesti yhtäältä niihin kansallisen oikeuden säännöksiin, joilla tämän direktiivin saattaminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä varmistetaan, ja toisaalta yleiseen tietosuojasetukseen, eikä sillä ole velvollisuutta mainita kyseistä direktiiviä. Kuitenkin silloin, **kun on kyse ilmeisestä ristiriidasta** sellaisten kansallisten säännösten, joissa sallitaan kyseinen tietojen käsittely ja niiden kansallisten säännösten, joissa tämä käsittely vaikutetaan suljettavan pois, **kansallisen tuomioistuimen on annettava näille säännöksille sellainen tulkinta, jolla säilytetään direktiivin 2016/680 tehokas vaikutus**.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin toteaa, että direktiivi 2016/680⁵ ja perusoikeuskirja⁶ **eivät ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään, että** kun henkilö, jonka osalta on aloitettu esitutkinta virallisen syytteen alaisesta tahallisesta rikoksesta, ei suostu vapaaehtoisesti osallistumaan häntä koskevien biometrinen ja geneettisten tietojen keräämiseen niiden rekisteröintiä varten, **toimivaltaisen rikostuomioistuimen on**

² Direktiivin 2016/680 10 artiklan a alakohta, luettuna perusoikeuskirjan 52 artiklan valossa.

³ Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1).

⁴ Yleisen tietosuojasetuksen 9 artikla ja direktiivin 2016/680 10 artikla.

⁵ Direktiivin 2016/680 6 artiklan a alakohta.

⁶ Perusoikeuskirjan 47 artikla, jossa vahvistetaan oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan, ja perusoikeuskirjan 48 artikla, jossa vahvistetaan syyttömyysolettamaa koskeva periaate.

annettava lupa tämän keräämisen pakkotäytäntöpanotoimenpiteeseen, eikä sillä ole toimivaltaa arvioida, voidaanko kyseisen henkilön vakavin perustein uskoa syyllistyneen rikokseen, jota hänen osaltaan aloitettu esitutkinta koskee, jos kansallisessa lainsäädännössä taataan mainitun esitutkinnan aloittamisen, josta lupa tietojen keräämiseen johtuu, edellytysten myöhempi tehokas tuomioistuinvalvonta.

Tältä osin unionin tuomioistun muistuttaa, että direktiivin 2016/680⁷ nojalla **jäsenvaltioiden on varmistettava, että rekisteröityjen eri ryhmien tiedot erotetaan selvästi toisistaan**, jotta heidän henkilötietojensa suoja koskevaan perusoikeuteen ei puututa samalla tavalla riippumatta siitä, mihin ryhmään he kuuluvat. Tämä velvollisuus ei kuitenkaan ole ehdoton. Lisäksi sikäli kuin tässä direktiivissä viitataan sellaisten henkilöiden ryhmään, joiden voidaan vakavin perustein uskoa syyllistyneen tai olevan syyllistymässä rikokseen, unionin tuomioistuin täsmentää, että **riittävien todisteiden olemassaolo henkilön syyllisyydestä on lähtökohtaisesti vakava peruste uskoa, että hän on tehnyt kyseessä olevan rikoksen.** Näin ollen direktiivi 2016/680 ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään tietojen keräämisestä pakkokeinoin henkilöiltä, joiden osalta on kerätty riittävästi todisteita siitä, että he ovat syyllistyneet virallisen syytteen alaiseen tahalliseen rikokseen, ja joiden osalta on tällä perusteella aloitettu esitutkinta.

Tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittamisesta, kun toimivaltainen kansallinen tuomioistuin ei voi henkilöitä, joiden osalta on aloitettu esitutkinta, koskevien arkaluonteisten tietojen keräämisen pakkotäytäntöpanotoimenpidettä koskevan luvan antamiseksi tarkastaa aineellisesti edellytyksiä esitutkinnan aloittamiselle, unionin tuomioistuin korostaa erityisesti, että kyseistä henkilöä koskevan esitutkinnan aloittamisen perustana olevien todisteiden arvioinnin väliaikainen jättäminen tuomioistuinvalvonnan ulkopuolelle voi olla perusteltua rikosoikeudellisen menettelyn alustavassa vaiheessa. Tällainen valvonta tässä vaiheessa voisi nimittäin haitata sen rikostutkinnan kulkua, jonka aikana nämä tiedot kerätään, ja rajoittaa kohtuuttomasti tutkijoiden mahdollisuuksia selvittää muita rikoksia vertaamalla näitä tietoja muissa tutkimuksissa kerättyihin tietoihin. Tämä tehokkaan oikeussuojan rajoittaminen **ei näin ollen ole kohtuutonta, jos kansallisessa lainsäädännössä taataan myöhempi tehokas oikeussuoja.**

Syyttömyysolettaman kunnioittamisesta tuomioistuimen päätöksellä, jolla annetaan lupa kerätä kyseisiä tietoja, unionin tuomioistuin toteaa yhtäältä, että sikäli kuin käsiteltävässä asiassa tämä kerääminen rajoittuu henkilöryhmään, johon kuuluvien rikosoikeudellista vastuuta ei ole vielä vahvistettu, mainitun keräämisen itsessään ei voida katsoa heijastavan viranomaisten ajatusta siitä, että nämä henkilöt ovat syyllisiä. Toisaalta se, että tuomioistuin, jonka tehtävänä on tehdä päätös kyseisen henkilön syyllisyydestä, ei voi rikosoikeudellisen menettelyn tässä vaiheessa arvioida niiden todisteiden riittävyyttä, joihin kyseisen henkilön esitutkinnan aloittaminen perustuu, merkitsee tälle henkilölle syyttömyysolettaman kunnioittamisen taetta.

Lopuksi unionin tuomioistuin toteaa, että direktiivi 2016/680⁸ **on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään henkilön, jonka osalta on aloitettu esitutkinta virallisen syytteen alaisesta tahallisesta rikoksesta, biometrinen ja geneettisten tietojen järjestelmällisestä keräämisestä niiden rekisteröintiä varten, ja jossa ei säädetä toimivaltaisen viranomaisen velvollisuudesta yhtäältä tarkastaa, onko tietojen kerääminen ehdottoman välttämätöntä tavoiteltujen konkreettisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja osoittaa tätä, ja toisaalta tarkastaa, voitaisiinko nämä tavoitteet saavuttaa toimenpiteillä, joilla puututaan vähemmän kyseisen henkilön oikeuksiin ja vapauksiin, ja osoittaa tätä.**

Tältä osin unionin tuomioistuin korostaa, että direktiivillä 2016/680 pyritään varmistamaan muun muassa **parempi suoja arkaluonteisten tietojen**, joihin kuuluvat biometriset ja geneettiset tiedot, **käsittelyä vastaan**, sikäli kuin ne voivat merkitä huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Siinä mainittua vaatimusta, jonka mukaan tällaisten tietojen käsittely on sallittua **”vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä”**, on tulkittava siten, että siinä

⁷ Direktiivin 2016/680 6 artikla.

⁸ Direktiivin 2016/680 10 artikla, luettuna yhdessä sen 4 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdan ja 8 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa.

määritellään arkaluonteisten tietojen käsittelyn laillisuuden **tiukemmat edellytykset**⁹. Lisäksi tämän vaatimuksen soveltamisala on myös määriteltävä ottaen huomioon tietojen käsittelyyn liittyvät periaatteet kuten **tarkoitusten rajoittamisen periaate ja tietojen minimoinnin periaate**.

Näillä perusteilla kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään henkilön, jonka osalta on aloitettu esitutkinta virallisen syytteen alaisesta tahallisesta rikoksesta, biometristen ja geneettisten tietojen systemaattisesta keräämisestä niiden rekisteröintiä varten, on lähtökohtaisesti **ristiriidassa tämän vaatimuksen kanssa**. Se voi nimittäin johtaa erottelemaan ja yleisesti useimpien henkilöiden, joiden osalta on aloitettu esitutkinta, tietojen keräämiseen, koska käsite "virallisen syytteen alainen tahallinen rikos" on erityisen yleinen ja se **voi soveltua moniin rikoksiin niiden luonteesta ja vakavuudesta, näiden rikosten erityisolosuhteista, niiden mahdollisesta yhteydestä muihin vireillä oleviin menettelyihin, kyseisen henkilön aikaisemmista tuomioista tai hänen yksilöllisestä profiilistaan riippumatta**.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistujia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Pysykää kuulolla!

⁹ Direktiivin 2016/680 4 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdasta ja 8 artiklan 1 kohdasta johtuvien edellytysten osalta.